

Narzędzie pracy socjalnej nr 16
Wywiad z osobą współzależną¹

Przeznaczenie narzędzia:

Etap I (1b) – Ocena / Diagnoza (Pogłębienie wiedzy o sytuacji związanej z problemem osoby/ rodziny)

Zastosowanie narzędzia: obligatoryjne

Rodzaj narzędzia: specjalistyczne

Wypełnia: pracownik socjalny z Klientem

Sygnatura: OS_I_16

1. Imię i nazwisko osoby, z którą przeprowadza się rozmowę _____

2. Jaka jest P. aktualna sytuacja życiowa?

/czym się zajmuje, z czego się utrzymuje, czy jest zadowolona/y ze swej sytuacji, inne ważne kwestie/

3. Kogo w P. rodzinie dotyczy prowadzenie nietrzeźwego stylu życia/choroba alkoholowa?

4. Jakie problemy pojawiły się w P. życiu lub Waszej rodziny przez chorobę alkoholową, prowadzenie nietrzeźwego stylu życia bliskiej dla P. osoby?

/proszę uwzględnić wszystkie aspekty zgłaszane przez Klienta i jego sposób ich rozumienia/

5. Czy kiedykolwiek podejmował/a P. próby poprawy sytuacji?

/jakie, ile razy, z czyjej inicjatywy, z jakim skutkiem, jeśli nie to dlaczego?/

¹ Narzędzie zostało opracowane przez Zespół ds. narzędzi pracy socjalnej.

6. Dlaczego przychodzi P. właśnie teraz do OPS?

7. Jak radził/a sobie P. do tej pory? Z jakiej pomocy, wsparcia korzystał/a P. do tej pory?

8. Jaki P. chce osiągnąć cel?

/czy chce dokonać zmian w sobie, czy w osobie uzależnionej, w jakim celu chce aby osoba uzależniona przestała pić, czy wyobraża sobie sytuację, gdy osoba uzależniona nie dokonuje zmian a jest szczęśliwa, może funkcjonować, zaspakajać swoje różne potrzeby/

9. Jaką pomoc chciał/a/by P. uzyskać i od kogo?

/proszę uwzględnić wszystkie oczekiwania dotyczące możliwej pomocy w tym zakresie oraz osób, które miałyby się do tego przyczynić/

10. Pytania dodatkowe

/to jest miejsce przeznaczone na inne pytania i odpowiedzi, które wyniknęły w czasie wywiadu i mogą mieć znaczenie dla rozpoznania sytuacji Klienta oraz jego możliwości i zasobów oraz ograniczeń i barier odnoszących się do poprawy tej sytuacji/

Data przeprowadzenia wywiadu _____

Podpis osoby, z którą przeprowadzono wywiad _____

Podpis pracownika socjalnego _____

Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Data sporządzenia _____

Podpis pracownika socjalnego _____

INSTRUKCJA

1. Cel narzędzia

- Opis i analiza sytuacji życiowej osoby w kontekście bycia w relacji z osobą uzależnioną od alkoholu.

2. Grupa docelowa

- Osoby współuzależnione lub zagrożone współuzależnieniem z uwagi na bliskie relacje z osobą uzależnioną od alkoholu.

3. Sposób wykorzystania

a) okoliczności w jakich stosuje się narzędzie

- Wywiad z osobą współuzależnioną przeprowadza się **obligatoryjnie** po wcześniej przeprowadzonym Wywiadzie – rozpoznaniu sytuacji, jeżeli w jego trakcie rozpoznano, że Klient (lub członek rodziny) jest lub może być współuzależniony i jego współuzależnienie jest istotną lub główną przyczyną trudnej sytuacji Klienta (rodziny).
- Aktualizacja wywiadu zależy od decyzji pracownika socjalnego. Wskazane jest jednak skorzystać z niej zawsze wtedy gdy nastąpiła istotna zmiana w sytuacji rodzinnej Klienta lub innej ale mającej związek z sytuacją rodzinną. Porównanie danych z dwóch wywiadów przeprowadzonych w dłuższym odstępie czasu (np. po roku) może stanowić materiał istotny dla pracy socjalnej z Klientem

b) zastosowanie pytań

- Życie z osobą uzależnioną prowadzi zwykle do pojawienia się cech współuzależnienia, lecz prawdopodobnie nie jest ani jedynym, ani podstawowym ich źródłem. Różnego rodzaju badania wskazują, że osobowość o cechach współuzależnienia kształtuje się już w dzieciństwie, pod wpływem zaburzonych więzi, w większości pod wpływem więzi z uzależnionymi rodzicami. Trwanie latami w zaburzonych relacjach z osobą uzależnioną może być wskazówką, że również ta druga osoba weszła w związek z trudnościami osobowościowymi.
- Kluczowym punktem narzędzia jest zagadnienie, jaki cel chce osiągnąć osoba współuzależniona. To winno stać się głównym zagadnieniem do pracy z klientem. Dzięki wykorzystaniu narzędzia, uzyskujemy informacje kogo dotyczy problem uzależnienia, jaki wpływ ma choroba na osobę potencjalnie współuzależnioną i na innych członków rodziny. Kto jest motorem chęci zmian?. Jakie są zasoby zewnętrzne i wewnętrzne osoby/rodziny?
- Dowiadujemy się także z jakich już wykorzystywanych do tej pory zasobów i umiejętności można korzystać przy konstruowaniu planu pomocy dla rodziny. Informacje służą przede wszystkim uzyskaniu systemowego podejścia, do rzetelnej oceny sytuacji osoby uzależnionej.
- Rzetelne rozpoznanie i ocena sytuacji osoby współuzależnionej jest kluczem do udzielenia efektywnej pomocy również osobie uzależnionej – praca z taką osobą powinna polegać min. na konfrontowaniu jej z faktami, które dotyczą życia osoby uzależnionej i ukazaniem jej, że najczęściej wskazywany cel: „aby alkoholik przestał pić” nie jest celem osoby współuzależnionej – nie jest możliwy do zrealizowania przez osobę współuzależnioną, gdyż zależy wyłącznie od osoby uzależnionej. Praca z osobą współuzależnioną polega więc na uczeniu osoby/osób współuzależnionych - aby pozwoliły samodzielnie „spotkać” się alkoholikowi z konsekwencjami jego choroby.

c) na co warto zwrócić uwagę

- W Journal of Psychoactive Drugs (1986) T. Cermak twierdzi, że do podstawowych symptomów współuzależnienia możemy zaliczyć²:
 - o lokowanie uczucia własnej wartości w zdolności do kontrolowania uczuć i zachowań swoich i cudzych, mimo oczywistych doświadczeń, że konsekwencje są odwrotne;
 - o zaspakajanie potrzeb cudzych w sposób uniemożliwiający zaspakajanie potrzeb własnych;
 - o zaburzenie systemu granic, zarówno w sytuacjach intymności jak i osamotnienia;
 - o bierne trwanie w związku z osobą o zachwianej osobowości (alkoholizm, narkomania, chorobliwa impulsywność);
 - o doświadczanie bardzo bolesnych emocji lub utrata wrażliwości emocjonalnej w okresie
- Nie każda osoba żyjąca z osobą uzależnioną stanie się osobą, którą charakteryzują cechy osoby współuzależnionej.

d) informacje dodatkowe

- Przed wywiadem należy poinformować Klienta o konieczności jego przeprowadzenia oraz o celu tego wywiadu.
- Klient jest podmiotem postępowania metodycznego pracownika socjalnego i to on odpowiada na pytania zawarte w wywiadzie.
- **Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań są spisywane samodzielnie przez pracownika socjalnego tzn. po wywiadzie i bez udziału Klienta. Odnoszą się tylko do tego, jakie techniki diagnostyczne planuje jeszcze zastosować/ wykorzystać pracownik socjalny w pracy z Klientem przed przejściem do kolejnego etapu lub podetapu metodycznego postępowania (a więc także jakie narzędzia pracy socjalnej**

² Na podstawie: Andrzej Margasiński, „Współuzależnienie po 30 latach” druga część artykułu, który ukazał się Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, nr 2/2009

chce wykorzystać), lub że wspólnie z Klientem przechodzą już do kolejnego podetapu metodycznego postępowania oceny/ diagnozy (1c) bez potrzeby pogłębienia informacji o problemie klienta przy użyciu fakultatywnych narzędzi specjalistycznych (przynajmniej w danym momencie). Wnioski pracownika socjalnego i propozycje dalszych działań nie są oceną sytuacji dokonywaną przez pracownika bez udziału klienta, gdyż ocena sytuacji następuje wspólnie z wykorzystaniem narzędzia *Diagnoza – ocena sytuacji*.